

ประเด็นทางการเมือง

แนวทางเงินนิยม หรือ แนวทางรัตนโกสินทร์

ประเวศ วะสี

(ดู “ยุทธศาสตร์รัตนโกสินทร์” พิมพ์โดย มูลนิธิสาธารณะสุขแห่งชาติ)

ในปัญหาเสียงเลือกตั้ง ควรจะหยิบประเด็นทางการเมืองขึ้นมาถกกัน ทั้งในหมู่ประชาชน และนักการเมือง และระหว่างนักการเมืองกับประชาชน ถ้าทำได้ก็อาจมีผลเป็นการก้าวกระโดดทางสติปัญญาของประเทศ

ประเด็นทางการเมืองที่สำคัญที่สุด คือ ทิศทางการพัฒนาประเทศ

ทิศทางการพัฒนาประเทศเป็นเรื่องที่กระทบทุกองคาพยพของสังคม ทั้งทางบวกและทางลบ เช่น ถ้าจุดมุ่งหมายของเราอยู่ที่อุดร แต่เรากลับขับรถไปทางทักษิณ เราย่อมไม่มีทางถึงจุดหมาย หรือจุดมุ่งหมายเราอยู่ที่ทักษิณ แต่กลับขับรถไปทางอุดร ก็ไม่มีทางจะถึงจุดหมายเช่นเดียวกัน

ฉะนั้นในการดูพรรคการเมือง ไม่ควรจะดูนโยบายเป็นเรื่อง ๆ หรือดูว่าหัวหน้าพรรคเก่งหรือไม่เก่ง หรือดีหรือไม่ดี เท่านั้น แต่ควรดูทิศทางหรือแนวทางใหญ่ ๆ ของพรรคด้วยว่าจะไปทางไหนกัน

ในที่นี้เสนอให้เปรียบเทียบระหว่าง **แนวทางเงินนิยม** กับ **แนวทางรัตนโกสินทร์**

เพื่อให้เข้าใจความแตกต่างระหว่าง ๒ แนวทางนี้จะขออธิบายความแตกต่างระหว่าง

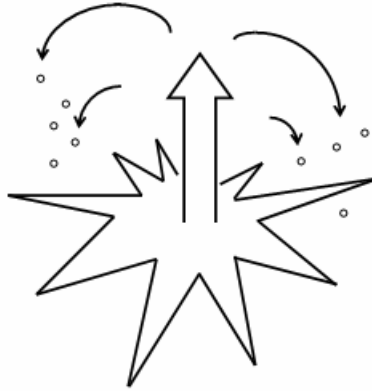
- การเร่งเครื่องท่ามกลางความไม่มีสมดุล

กับ ● การเติบโตบนความสมดุล

ดังนี้

การเร่งเครื่องท่ามกลางความไม่มีสมดุล

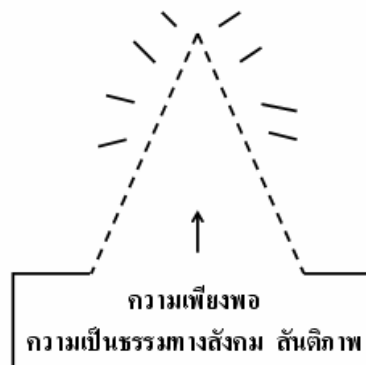
สังคมไทยขณะนี้ขาดความเป็นธรรมทางสังคม ทั้งความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ความเป็นธรรมทางการเมือง การใช้ทรัพยากร ความเป็นธรรมทางการศึกษา ความเป็นธรรมทางการใช้บริการสังคม ความเป็นธรรมทางกฎหมาย เป็นต้น สังคมเช่นนี้พื้นฐานจะอ่อนแอ เมื่อเร่งการพัฒนาโดยเอาเงินเป็นตัวตั้ง ความไม่เท่าเทียมกันจะมากขึ้น การแย่งชิงจะรุนแรงขึ้น ความเสื่อมเสียทางศีลธรรมจะมากขึ้น ความรุนแรงจะมากขึ้น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะฉุดจรวดแห่งการพัฒนาให้ไปโอด แต่จะแตกและตกลง (ตามรูปที่ ๑)



รูปที่ ๑ การเร่งเครื่องท่ามกลางการขาดความสมดุลของสังคมจะทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันมากขึ้น การเสื่อมเสียทางศีลธรรม ความรุนแรง จรจัดแห่งการพัฒนาจะแตกและตกลง

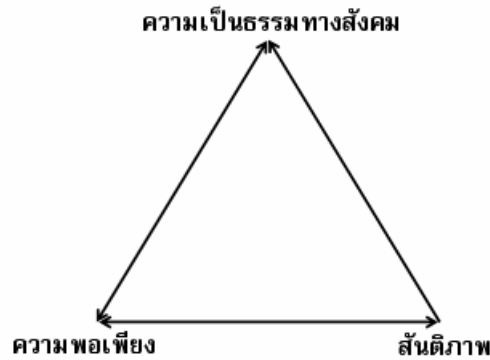
การเติบโตบนความสมดุล

ถ้าฐานของสังคมมีความสมดุลมั่นคง การเติบโตทางเศรษฐกิจก็ไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เหมือนการเร่งการเติบโตท่ามกลางการขาดความสมดุล รูปที่ ๒ แสดงโครงสร้างของความสมดุลและการเติบโตบนความสมดุล



รูปที่ ๒ การเติบโตบนความสมดุล ความสมดุลประกอบด้วยความพอเพียงอย่างทั่วถึง ความเป็นธรรมทางสังคมและสันติภาพ เมื่อฐานแข็งแกร่งการเติบโตขึ้นไปอีกไม่ทำให้เกิดความวุ่นวาย และความล่มสลาย

ฐานของความสมดุลอยู่ที่ความพอเพียงอย่างทั่วถึง ความเป็นธรรมทางสังคม และสันติภาพ ความพอเพียง ความเป็นธรรมทางสังคม และสันติภาพ เป็นปัจจัยส่งเสริมซึ่งกันและกัน นี่เป็น “สามเหลี่ยมแห่งความสุขและความยั่งยืน” ถ้าบ้านเมืองของเรามีความสงบและ



รูปที่ ๓ สามเหลี่ยมแห่งความพอเพียง-เป็นธรรม-สันติภาพ
(= สามเหลี่ยมแห่งความสุข)

ประชาชนมีความสุข ใคร ๆ ก็อยากมาดูอยากมาเยี่ยมเยือน รายได้จากการท่องเที่ยวที่ดีก็จะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ สันติภาพจึงเป็นทั้งสภาพการพัฒนและเป็นทุนอันยิ่งใหญ่ของการพัฒนา ตรงข้ามถ้าขาดสันติภาพแล้วมีเงินเท่าไร ๆ ก็ซื้อไม่ได้ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและความสุข แนวทางนี้อาจเรียกว่า “**แนวทางสันติภาพ**” ก็ได้

แนวทางเงินนิยม

หมายถึงการพัฒนาที่เอาเงินเป็นตัวตั้ง ทำอะไรก็ได้ขอให้ได้เงิน ไม่ว่าเงินนั้นจะได้มาจากอบายมุข หรือการใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม ใช้การกระตุ้นการบริโภคมาก ๆ เพื่อเศรษฐกิจมันจะได้เติบโต กระตุ้นให้มันฟุ่มเฟือยต่าง ๆ กระตุ้นการเสฟสุขทางเนื้อหนังมังสา กระตุ้นเช็กซ์ กระตุ้นการเสฟสุรา การสูบบุหรี่ การเที่ยวกลางคืน การใช้มือถือมาก ๆ ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ๒๔ ชั่วโมงให้มันบริโภคมาก ๆ แทนที่จะใช้สื่อไปในทางประเทืองปัญญาและความดี เฉพาะชนมหลอกเด็กก็เอาเงินจากพ่อแม่ไปรวมกันแล้วตกปีละ ๑๗๐,๐๐๐ ล้านบาทแต่เป็นโทษต่อสุขภาพของเด็ก การโฆษณาว่าหน้าขาวมันสวยกว่าหน้าดำก่อให้เกิดบาดแผลในจิตใจ (Stigma) ของผู้คน จนลูกมันว่าแม่หน้าไม่สวยเพราะในโทรทัศน์มันว่าหน้าขาวสวยกว่าหน้าดำ ธรรมชาติของหน้าคนก็มีขาวบ้าง ดำบ้าง ดำบ้าง จืดบ้าง ลายบ้าง แต่เขา**เป็นคน** เราต้องเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นคนอย่างเท่าเทียมกัน โฆษณาเยอะแยะเลยที่ข้ามพรมแดนทางศีลธรรม แต่ก็ทำกัน เพราะแนวทางเงินนิยมนี้ทำอะไรก็ได้ขอให้ได้เงิน

แนวทางเงินนิยมนี้วัดความก้าวหน้ากันที่ **จีดีพี** (Gross Domestic Product)

จีดีพี มันไม่ได้บอกว่าดี หรือมีศีลธรรม เช่น

ถ้าแม่เลี้ยงลูก จีดีพีมันไม่ขึ้น แต่ดีและมีประโยชน์อย่างยิ่ง

ถ้าใช้เงินซื้อเสียงกันอย่างมโหฬาร จีดีพีจะขึ้น!

ฉะนั้น จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่า เมื่อพัฒนาตามแนวทางเงินนิยมกันเช่นนี้ ความเสื่อมเสียทางศีลธรรมจะมากขึ้น ๆ เยาวชนจะถูกทำลายจนกระทั่งพระเจ้าอยู่หัวต้องทรงออกมาเตือนเมื่อวันที่ 4 ธันวาคมที่ผ่านมา

ที่จริงการพัฒนาเราต้อง**ถนอมรักคน**

แต่การพัฒนาเอาเงินเป็นตัวตั้งจะทอดทิ้งคน มันจะติดเหล้า ติดบุหรี่ สุขภาพเสียเพราะเข้าเเหล้มมาก หรือติดยาฆ่าเชื้กซ้อย่างไร ก็ไม่ว่าเพราะจะเอาเงิน

ถึงเวลาที่สังคมไทยจะต้องร่วมกันพิจารณาอย่างจริงจังถึงแนวทางการพัฒนาที่จะสร้างความสุข ความสงบ ความมีศีลธรรม

ที่พูดทางด้านลบของแนวทางเงินนิยม ไม่ได้แปลว่าเงินไม่สำคัญ เงินมีความสำคัญแต่ไม่ใช่เอาเงินเป็นตัวตั้งจนเสียสมดุล แต่เงินต้องเข้ามาเป็นเครื่องมือสร้างความสมดุลระหว่าง เศรษฐกิจ-จิตใจ-ครอบครัว-ชุมชน-สังคม-วัฒนธรรม-สิ่งแวดล้อม-และสุขภาพ อย่างบูรณาการ

เมื่อมีบูรณาการจึงจะสมดุลและยั่งยืน

แนวทางรัตนโกสินทร์

แนวทางรัตนโกสินทร์ เน้นที่เศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นธรรมทางสังคม และสันติภาพตามรูปที่ ๒ เพื่อความสมดุลและความยั่งยืนของสังคม และมีการเติบโตทางเศรษฐกิจบนความสมดุล ที่เรียกแนวทางรัตนโกสินทร์มีที่มาจาก ศ.รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ ผู้เสนอว่า เนื่องจากแนวทางทุนนิยมเสรี เรียกกันว่า Washington Consensus ซึ่งท่านใช้คำไทยว่า **ฉันทมตวอชิงตัน** แต่แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้เสนอแนะคือพระมหากษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ท่านจึงเรียกว่าเป็น Rattanakosin Consensus ใช้คำไทยว่า **ฉันทมตรัตนโกสินทร์**

รากฐานของสังคมที่ร่มเย็นเป็นสุข อยู่ที่การมี “สัมมาอาชีวะเต็มพื้นที่”

นี่เป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจให้ดี ไม่ใช่สักแต่ว่าพัฒนาเศรษฐกิจ แล้วก็ทำอะไรก็ได้ให้ได้เงิน แล้วก็เกิดความวุ่นวาย ไร้ศีลธรรม ดังที่อธิบายภายใต้หัวข้อแนวทางเงินนิยม

การที่ว่า “**สัมมาอาชีวะเต็มพื้นที่**” จะทำให้สังคมร่มเย็นเป็นสุขนั้น มีทั้งหลักฐานสมัยและมีความในพระไตรปิฎก **ที่ตำบลยกกระบัตร** อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ย้อนหลังกลับไป ๔๐ ปี เต็มไปด้วยความชั่วช้านานาชนิด ทั้งลักขโมย การพนัน ยาเสพติด พระครูสาครสังวรกิจ เจ้าอาวาสวัดยกกระบัตร ได้เป็นผู้นำ ทำให้ชาวบ้านทุกคนทั้งตำบล ปลุกมะพร้าวและทำน้ำตาลมะพร้าวขาย **ทุกคนมีรายได้ ๒๐๐ – ๔๐๐ บาทต่อวัน**ในสมัยนั้น ปรากฏว่าความชั่วช้าต่างๆ หายไปหมด เกิดความร่มเย็นเป็นสุข นี่เป็นเรื่องเกิดในเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง เป็นเรื่องที่ไปเรียนรู้ได้ เพราะอดีตพระครูสาครสังวรกิจ ก็ยังมีชีวิตอยู่ นักวิชาการที่รู้เรื่องยกกระบัตร ก็ยังมีชีวิตอยู่

ใน**พระสุตตันตปิฎก** ที่มณีกาย ญจนันตสูตร พระพุทธองค์ทรงเล่าเรื่องพระเจ้ามหาวชิตราช ที่ทรงดำริจะไปปราบปรามโจรที่ปล้นบ้านปล้นเมือง พราหมณ์ปุโรหิตได้กราบทูลว่า ถึงปราบได้ยวมนักก็กำเริบอีก ต้องแก้ที่ต้นเหตุ คือบำรุงอาชีพของพลเมือง ได้แก่ กลสิกรรม พาณิชยกรรม และข้าราชการ (ขณะนั้นมี ๓ อาชีพ) เรียกว่าให้มีสัมมาอาชีวะทั้งหมด พระไตรปิฎกบรรยายผลของการกระทำเช่นนั้นอย่างเห็นภาพ ดังนี้

“...อนึ่ง กองพระราชทรัพย์มีจำนวนมากจักเกิดแก่พระองค์ (= เศรษฐกิจดี) บ้านเมืองจะตั้งมั่นอยู่ในความเกษม หาเลี้ยงหนามมิได้ ไม่มีการเบียดเบียนกัน พลเมืองจักชื่นชมยินดีต่อกัน ยังบุตรให้พ่อนอยู่บนอก จักไม่ต้องปิดประตูเรือนอยู่...”

นี่คือการบรรยายถึงความอยู่เย็นเป็นสุขและบ้านเมืองที่ร่มเย็นเป็นสุข อันเป็นผลจากการมี
สัมมาอาชีวะเต็มพื้นที่

**สัมมาอาชีวะ หมายถึง อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่
เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้**

ถ้ารัฐบาลใช้แนวทางนี้ ก็สามารถสนับสนุนเชิงนโยบายได้ เช่น การใช้ที่ดิน เทคโนโลยี ความรู้ข้อมูลข่าวสาร กฎหมาย และใช้ตรรกะวิวัฒนาการมีสัมมาอาชีวะในพื้นที่ เช่น ใน
หมู่บ้าน ในตำบล แต่ละตำบลต้องมีการดูแลให้มีสัมมาอาชีวะทั้งตำบล และทำกันทุกตำบล ก็จะ
เกิดรากฐานของความอยู่เย็นเป็นสุข และความร่มเย็นเป็นสุข

ขณะนี้บ้านเมืองของเรามีความเสื่อมเสียทางศีลธรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ และมีความรุนแรง
เพิ่มขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ถ้าหยุดยั้งไม่ได้เราจะเป็นสังคมที่ขาดความดีงาม ขาดความสุข ขาด
ศักดิ์ศรี และวิกฤต สมควรที่เพื่อนคนไทยทุกหมู่เหล่าจะทบทวนทิศทางการพัฒนาให้ดี ๆ ว่าเราจะ
ไปแบบเดิม คือแนวทางเงินนิยมอันขับเคลื่อนด้วยโลภจริต หรือจะไปในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
ตามพระราชดำริอันเป็นแนวทางศีลธรรม

แนวทางเงินนิยมกับแนวทางรัตนโกสินทร์ แตกต่างกันมากทั้งแนวคิด คุณค่า การปฏิบัติ
และผลการปฏิบัติ ทุกฝ่ายทั้งฝ่ายวิชาการ ฝ่ายประชาชน และสื่อมวลชน รวมทั้งฝ่ายการเมือง
ควรจะศึกษาทิศทางการพัฒนากันอย่างจริงจัง ประชาชนจะต้องเข้ามำกำหนดทิศทางการพัฒนาให้
ฝ่ายการเมืองปฏิบัติ

**อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยที่ใหญ่ที่สุดคือ อำนาจในการกำหนดทิศทางการ
พัฒนาประเทศ**

ควรทำทิศทางการพัฒนาประเทศให้เป็นประเด็นทางการเมือง
